EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.6.19.
COM(2024) 613 final

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Ciprus gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 613 final}

Ajánlás

A TANÁCS AJÁNLÁSA

Ciprus gazdaság-, szociális, foglalkoztatási, strukturális és költségvetési politikájáról

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre[1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre[2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt létrehozó (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet[3] 2021. február 19-én hatályba lépett. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban hozzájárul a gazdasági és társadalmi helyreállításhoz, valamint fenntartható reformok és beruházások megvalósításához, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása, valamint a tagállamok gazdasági rezilienciájának megerősítése érdekében. Emellett közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás helyzetének megerősítését, valamint a növekedés és a

[1] HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.

[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj.

munkahelyteremtés fellendítését, továbbá hozzájárul az EU-n belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához.

(2) A 2023. február 27-én elfogadott REPowerEU-rendelet[4] célja, hogy fokozatosan megszűnjön az Unió függősége az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzájárul az energiabiztonsághoz és az EU energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal segíti a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitások bővítését és az energiahatékonyság javítását. Ciprus a REPowerEU célkitűzéseinek elérését elősegítő kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében új REPowerEU-fejezettel egészítette ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét.

(3) 2023. március 16-án a Bizottság kiadta „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” című közleményét[5], amely a szakpolitikai döntések megalapozására és a növekedés fokozásához szükséges keretfeltételek megteremtésére irányult. A közlemény kilenc egymást erősítő tényező mentén határozza meg a versenyképesség keretfeltételeit. Az aktuális termelékenységi kihívások kezelését, valamint az EU és tagállamai hosszú távú versenyképességének fokozását szolgáló tényezőként a közlemény a magántőkéhez való hozzáférést, a kutatást és innovációt, az oktatást és a készségeket, valamint az egységes piacot emeli ki a reformok és a beruházások alapvető célterületeként. A közleményt követően, 2024. február 14-én a Bizottság bemutatta az egységes piacról és a versenyképességről szóló éves jelentését[6]. Az európai egységes piac versenyképességének erősségeit és kihívásait részletesen ismertető jelentés a kilenc versenyképességi tényező alapján követi az éves előrehaladást.

(4) A Bizottság 2023. november 21-én elfogadta a 2024-es éves fenntartható növekedési jelentést[7], amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2024. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2024. március 22-én jóváhagyta a jelentésnek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára vonatkozó prioritásait. A Bizottság 2023. november 21-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2024. évi jelentést is, amelyben Ciprust azon tagállamok közé sorolta, amelyek tekintetében fennállhat egyensúlyhiány vagy annak kockázata, és amelyek vonatkozásában részletes felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Ciprus 2024. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt is. Emellett a Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, amelyet a Tanács 2024. április 12-én elfogadott, valamint a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását elemző 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amelyet a Tanács 2024. március 11-én elfogadott.

(5) 2024. április 30-án hatályba lépett az EU új gazdasági kormányzási kerete. A keret magában foglalja egyrészt a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a

---

4 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj.

5 COM(2023) 168 final.

6 COM(2024) 77 final.

7 COM(2023) 901 final.

többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletet, másrészt a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásáról szóló módosított 1467/97/EK rendeletet és a tagállamok költségvetési keretrendszeréről szóló módosított 2011/85/EU irányelvet[8]. Az új keret célja, hogy fokozatos államháztartási konszolidációval, továbbá reformok és beruházások végrehajtásával fenntarthatóvá tegye az államadósságot és előmozdítsa a fenntartható és inkluzív növekedést. Előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást, fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, emellett hatékonyabbá és következetesebbé teszi a végrehajtást. Minden tagállamnak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet kell benyújtania a Tanácsnak és a Bizottságnak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek a tagállam költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazzák, amelyek a nemzeti törvényhozás ciklusának rendes hosszától függően 4 vagy 5 éves tervezési időhorizontra vonatkoznak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervben foglalt nettó kiadási pályának[9] meg kell felelnie az (EU) 2024/1263 rendeletben előírt követelményeknek, többek között annak, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy biztosítani kell, hogy a nettó kiadási pálya prudens szinten, a GDP 60 %-a alatt maradjon, továbbá a költségvetési hiányt középtávon a GDP 3 %-a alá kell csökkenteni, és/vagy e referenciaérték alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható. A tagállamoknak biztosítaniuk kell nemzeti parlamentjük bevonását, valamint adott esetben a független költségvetési intézményekkel, a szociális partnerekkel és más nemzeti érdekelt felekkel folytatott konzultációt. Az említett tervek elkészítésének támogatása céljából a Bizottság 2024. [június 21-én] iránymutatást fog nyújtani a tagállamoknak a tervek és az elért eredményekről szóló, későbbiekben benyújtandó éves jelentések tartalmára vonatkozóan, és az (EU) 2024/1263 rendelet 5. cikkének megfelelően (adott esetben referenciapályát és technikai információkat tartalmazó) technikai iránymutatást fog küldeni számukra a költségvetési kiigazításokhoz. A tagállamoknak 2024. szeptember 20-ig kell benyújtaniuk középtávú költségvetési-strukturális terveiket, kivéve, ha az adott tagállam és a Bizottság megállapodik a határidő észszerű időtartammal történő meghosszabbításáról.

(6) 2024-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz végrehajtásához igazodóan fejlődik tovább. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az

[8] A Tanács (EU) 2024/1264 rendelete (2024. április 29.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (HL L, 2024/1264, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) és a Tanács (EU) 2024/1265 irányelve (2024. április 29.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelv módosításáról (HL L, 2024/1265, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

[9] A 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 tanácsi rendelet 2. cikkében meghatározott nettó kiadás (HL L 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). „Nettó kiadások” alatt a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadásokat értjük: i. kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek hozzájárulnak az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének eredményes kezeléséhez. A 2019., 2020., 2022. és 2023. évi országspecifikus ajánlások ugyanúgy relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(7) Ciprus 2021. május 17-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikkének megfelelően a Bizottság az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 28-án elfogadta a Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló határozatát[10], amelyet 2023. december 8-án módosítottak a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulásnak az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése szerinti aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából[11]. A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban határozatot hozzon arról, hogy Ciprus kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(8) Ciprus 2024. április 30-án benyújtotta 2024. évi nemzeti reformprogramját és 2024. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2024. évi nemzeti reformprogram Ciprusnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.

(9) A Bizottság 2024. június 19-én közzétette a Ciprusra vonatkozó 2024. évi országjelentést[12]. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2023 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Ciprus által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Ciprus általi végrehajtását. Ezen elemzés alapján az országjelentés rávilágított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokra, valamint újonnan felmerült és kialakulóban lévő kihívásokra hívta fel a figyelmet. A jelentés értékelte továbbá a Ciprus által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Ciprus vonatkozásában részletes felülvizsgálatot végzett. A Bizottság szolgálatai által az említett rendelet alkalmazásában Ciprus makrogazdasági sebezhetőségeire vonatkozóan készített

---

10 A Tanács végrehajtási határozata (2021. július 20.) Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról (10686/2021).

11 A Tanács végrehajtási határozata (2023. december 8.) a Ciprus helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. július 20-i végrehajtási határozat módosításáról (15571/2023).

12 SWD(2024) 613 final.

értékelés főbb megállapításait 2024 márciusában közzétették[13]. 2024. június 19-én a Bizottság megállapította, hogy Ciprus esetében makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Ciprus különösen a magán-, állam- és külső adóssággal kapcsolatos sebezhetőségekkel szembesül, amelyek összességében csökkentek, de továbbra is relevánsak, miközben a folyó fizetési mérleg egyébként is nagy hiánya még tovább nőtt. Mind a háztartások, mind a nem pénzügyi vállalatok GDP-arányos adósságrátája tovább csökkent, de továbbra is magas. A vállalati és külső adósságot azonban növelik a különleges célú gazdasági egységek, ami korlátozott kockázatot jelent a hazai gazdaságra nézve. A bankok által tartott nemteljesítő hitelek nagy állománya az elmúlt években – így 2023-ban is – jelentősen csökkent, és a nemteljesítő hitelek hitelfelvásárló társaságok általi szanálása várhatóan támogatni fogja a magánszektor adósságállományának további csökkentését. Mindazonáltal a szigorúbb pénzügyi feltételek valószínűleg növelni fogják a nagymértékben eladósodott háztartásokra és vállalatokra nehezedő nyomást. Az államadósság GDP-hez viszonyított aránya gyorsan csökken, és Ciprus az előrejelzések szerint idén és jövőre költségvetési többletet fog elérni, ami elősegíti az adósságráta további csökkenését. A folyó fizetési mérleg jelentős hiánya 2023-ban tovább nőtt, ami a változatlanul erőteljes belföldi keresletnek és a nyereségek hazautalásának tudható be. A folyó fizetési mérleg hiánya várhatóan idén és jövőre is nagy marad. A rendkívül negatív nettó nemzetközi befektetési pozíció tavaly nem javult, és várhatóan tovább romlik, hacsak a folyó fizetési mérleg nem javul jelentősen. Az azonosított sebezhetőségek kezelésére kiterjedt szakpolitikai erőfeszítéseket tettek. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a további intézkedések teljes körű és időben történő végrehajtása várhatóan hozzájárul az export bővítéséhez és az olajimporttól való túlzott függés enyhítéséhez.

(11) Az Eurostat által hitelesített adatok[14] alapján Ciprus GDP-arányos költségvetési többlete a 2022. évi 2,7 %-ról 2023-ban 3,1 %-ra nőtt, míg a GDP-arányos államadósság a 2022. év végi 85,6 %-ról 2023 végére 77,3 %-ra mérséklődött.

(12) A Tanács 2022. július 12-i ajánlása[15] szerint Ciprusnak 2023-ban biztosítania kell, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal[16], figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Az ajánlás azt is tartalmazta, hogy Ciprus igazítsa a folyó kiadásokat a változó helyzethez. Ciprus részére azt az ajánlást is megfogalmazták, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós források felhasználásával fokozza a zöld és a digitális átállásra, illetve a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat. A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal[17] 2023-ban expanzív volt, és a GDP 1 %-ának felelt meg,

---

13 SWD(2024) 81 final.

14 Eurostat – Euromutatók, 2024. április 22.

15 A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Ciprus 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 104. o.).

16 A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése alapján Ciprus esetében a potenciális kibocsátás középtávú növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 2023-ban 8,5 %-ra tehető, a tízéves átlagos potenciális reálnövekedési ráta és a 2023. évi GDP-deflátor alapján.

17 A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma, amely a nemzeti és az uniós finanszírozású költségvetési intézkedések összesített hatásából eredő gazdasági impulzust tükrözi. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedésnek és ii. az elsődleges kiadások változásának a különbsége, ahol az elsődleges kiadások nem tartalmazzák sem a diszkrecionális bevételi intézkedéseket, sem a Covid19-válsággal kapcsolatos

magas inflációs környezetben. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése a GDP 0,2 %-ának megfelelő, nagyjából semleges hatást gyakorol a költségvetési irányvonalra. A kiadásoknál figyelembe vették, hogy az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak nyújtott célzott szükséghelyzeti támogatási intézkedések költsége a GDP 0,1 %-ával csökken. Figyelembe vették továbbá a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek nyújtott ideiglenes védelem magasabb költségeit is (a GDP 0,2 %-ával). A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése összhangban volt a tanácsi ajánlással. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásai és más uniós alapok által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,3 %-át tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások 2023-ban a GDP 3,2 %-át tették ki, ami 2022-höz képest 1,3 százalékpontos növekedést jelent. Ciprus addicionális beruházásokat finanszírozott a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból. Finanszírozta a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, például hőszigetelő és fotovoltaikus rendszerek középületekben történő telepítését, számos városi és vidéki tűzoltó állomás energetikai korszerűsítését, az érintett ciprusi hatóságok tűzveszélyekkel való megbirkózásra, valamint a polgárok, az infrastruktúra és az erdők jelentette kockázatokkal szembeni védelem megerősítésére irányuló képességeinek fejlesztését, számos minisztérium és központi kormányzati szolgálat kulcsfontosságú munkafolyamatainak digitalizálását, valamint az e-alkalmazási környezetnek a tervezési és építési engedélyezési célokra való kiterjesztését, amelyeket részben a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből és más uniós alapokból finanszíroznak.

(13) A 2024. évi stabilitási program fő előrejelzései a következőképpen foglalhatók össze. A költségvetési előrejelzések alapjául szolgáló makrogazdasági forgatókönyv 2024-ben 2,9 %-os, 2025-ben pedig 3,1 %-os reál-GDP-növekedéssel számol, míg a HICP-inflációt 2024-ben 2,5 %-ra, 2025-ben pedig 2,0 %-ra prognosztizálja. A GDP-arányos államháztartási többlet 2024-ben várhatóan 2,9 %-ra csökken, majd 2025-ben a GDP 2,8 %-ának megfelelő szinten lesz, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére várhatóan 70,6 %-ra, 2025 végére pedig 65,5 %-ra csökken. Az előrejelzések szerint 2025 után az államháztartási többlet 2026-ban a GDP 2,6 %-ára 2027-ben pedig 2,1 %-ára csökken. Az államháztartási hiány tehát a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alatt marad. Másrészről az előrejelzések szerint 2025 után a GDP-arányos államadósság 2026-ra 59,2 %-ra, majd 2027-re 54,2 %-ra csökken.

(14) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2024-ben 2,8 %-kal, 2025-ben pedig 2,9 %-kal nő, míg a HICP-infláció 2024-ben 2,4 %, 2025-ben pedig 2,1 % lesz.

(15) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 2,9 %-ának megfelelő költségvetési többletet vetít előre, és azzal számol, hogy a GDP-arányos államadósság 2024 végére 70,6 %-ra csökken. A Bizottság becslései alapján 2024-ben semleges, a GDP 0,0 %-ának megfelelő költségvetési irányvonal várható.

(16) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból finanszírozott kiadások

---

ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket, viszont tartalmazzák a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok vissza nem térítendő támogatásaiból finanszírozott kiadásokat.

nagysága 2024-ben a GDP 0,7 %-a lesz, szemben a 2023. évi 0,3 %-kal. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz vissza nem térítendő támogatásaival finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat tesznek majd lehetővé anélkül, hogy közvetlen hatással lennének Ciprus államháztartási egyenlegére és államadósságára. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó hitelekből finanszírozott kiadások nagysága 2024-ben a GDP 0,2 %-a lesz, míg ennek mértéke 2023-ban a GDP 0,0 %-a volt.

(17) 2023. július 14-én a Tanács azt ajánlotta[18] Ciprusnak, hogy őrizze meg stabil költségvetési pozícióját 2024-ben. A Bizottság a 2023. évi költségvetés végrehajtásával és a 2024. évi költségvetésiterv-javaslatok elkészítésével összefüggésben felhívta a tagállamok figyelmét arra, hogy a 2023. évi tényadatok függvényében javasolni fogja a hiányalapú túlzotthiány-eljárások megindítását a Tanácsnak. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint Ciprus GDP-arányos strukturális egyenlege a 2023. évi 1,8 %-ról 2024-ben 2,1 %-ra nő, ezzel meghaladja a GDP 0 %-ának megfelelő strukturális egyenlegként meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával.

(18) A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy Ciprus 2023–2024-ben a lehető leghamarabb vezesse ki a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket. Emellett a Tanács pontosította, hogy amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése miatt új támogatási intézkedésekre vagy a meglévők folytatására lesz szükség, Ciprusnak biztosítania kell, hogy ezek a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, beleférjenek a költségvetési keretekbe, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések nettó költségvetési terhe[19] 2023-ban a GDP 0,4 %-át, 2024-ben 0,3 %-át, 2025-ben pedig 0,0 %-át teszi ki. Az olajtermékekre kivetett alacsonyabb jövedéki adók és a villamosenergia-számlákra nyújtott támogatások várhatóan 2024-ben is hatályban maradnak, de 2025-ig a tervek szerint megszűnnek. Az előrejelzés szerint a szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket nem fogják 2023–2024-ben a lehető leghamarabb kivezetni. Így fennáll annak a kockázata, hogy az ország nem felel meg a tanácsi ajánlásnak. A kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmét célzó szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedések költségvetési terhe a becslések szerint 2024-ben a GDP 0,0 %-át teszi ki (2023-ban is 0,0 %-ot).

(19) A Tanács emellett azt is ajánlotta, hogy Ciprus tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása érdekében. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású közberuházások (a 2023. évi GDP-arányos 3,2 %-hoz képest) 2024-ben nagyjából stabil szinten maradnak a GDP 3,1 %-ának megfelelő mértékkel. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával. Az uniós forrásokból (többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből nyújtott vissza nem térítendő támogatásokból) finanszírozott közkiadások 2024-ben a GDP 1,3 %-ának megfelelő szinten maradnak. Ennek hátterében az áll,

[18] A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Ciprus 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Ciprus 2023. évi stabilitási programját (HL C 312., 2023.9.1., 116. o.).

[19] Ez a szám az említett kiadási és bevételi intézkedések éves költségvetési terhét mutatja, adott esetben az energiaszolgáltatók által a rendkívüli nyereségükre kivetett adók levonásával.

hogy az EU strukturális alapjai 2014–2020-as programozási időszakának végét követően – amelyre 2023-ig álltak rendelkezésre források – megnövekedett a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből finanszírozott kiadás, miután a többi uniós támogatás visszaesett.

(20) Az előrejelzés zárónapján ismert gazdaságpolitikai intézkedések alapján, és változatlan szakpolitikát feltételezve a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2025-ben a GDP 2,9 %-ának megfelelő költségvetési többletet valószínűsít. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan 65,4 %-ra csökken. A prudens költségvetési politikának a külső pozíció megerősítéséhez is hozzá kell járulnia.

(21) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Ezek várhatóan hatékonyan hozzájárulnak a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének kezeléséhez. Ciprus hosszú távú versenyképességének a zöld és a digitális átállás révén történő fokozásához, és ezzel egyidejűleg a társadalmi méltányosság biztosításához elengedhetetlenül fontos, hogy elfogadását követően a REPowerEU-fejezettel kiegészített terv eredményes végrehajtása e szűkös időkereten belül gyorsan megvalósuljon. A tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése érdekében elengedhetetlen, hogy Ciprus folytassa a reformok végrehajtását, és felgyorsítsa a beruházásokat a felmerülő késedelmek kezelésével és erős igazgatási kapacitás biztosításával.

(22) A kohéziós politikai alapok félidős felülvizsgálatának részeként Ciprusnak az (EU) 2021/1060 rendelet 18. cikkével összhangban 2025 márciusáig felül kell vizsgálnia az egyes programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat, valamint nemzeti energia- és klímatervét. Ez a felülvizsgálat képezi az egyes programokhoz nyújtott uniós finanszírozás végleges allokációjának alapját. Noha Ciprus eredményeket ért el a kohéziós politika és a szociális jogok európai pillérének végrehajtása terén, az ország továbbra is kihívásokkal szembesül, és nem szűntek meg a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek a városi és a nem városi térségek között. A kohéziós politikai program végrehajtásának felgyorsítása alapvető fontosságú. Fontos továbbá biztosítani a helyi önkormányzati hatóságok igazgatási kapacitását a 2024 júniusára tervezett ciprusi önkormányzati jogszabályi reformra való tekintettel. A „Thalia” program keretében elfogadott prioritások továbbra is relevánsak. A megújuló energia használatának növelése, a tárolási megoldások, az energiahatékonyság növelése és a városi közlekedés mind kulcsfontosságú a zöld átállás megvalósításához. A települési szennyvíz tisztításáról szóló irányelvnek való megfelelés érdekében javítani kell a vízgazdálkodást, különösen a szennyvíztisztítást. Továbbra is kritikus fontosságú a körforgásos gazdaság felé való haladás a hulladékgazdálkodásban, amihez az újrafeldolgozás és a hulladékcsökkentés terén kell javulást elérni. A munkaerőpiac aktiválására és a kiszolgáltatott csoportok társadalmi integrációjára irányuló beruházásokat továbbra is végre kell hajtani. Az egyéni tanulási számlák és az európai gyermekgarancia végrehajtása továbbra is fontos. Emellett továbbra is prioritás a jó minőségű és megfizethető tartós ápolási-gondozási szolgáltatásokba és a szociális lakhatásba való beruházás. Emellett folytatni kell az energiaszegénység kezelésére és a szociális gazdaság fejlesztésére irányuló erőfeszítéseket. A Thalia kohéziós politikai program félidős felülvizsgálatának részeként további figyelmet érdemel az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok megelőzése és az azokra való felkészültség

terén jelentkező egyre sürgetőbb igény. Ciprus igénybe veheti a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezést is annak érdekében, hogy tiszta és erőforrás-hatékony technológiák – többek között „nettó zéró” technológiák – révén támogassa energetikai átállását.

(23) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Ciprus számos további kihívással szembesül az állami tulajdonú vállalatok irányítása, az oktatási eredmények és a strukturális munkaerőhiány, a megújuló energiaforrások bevezetése, a villamosenergia-hálózat bővítése és korszerűsítése, valamint az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás terén.

(24) A jól működő és versenyképes üzleti környezet elengedhetetlen a gazdasági hatékonyság és növekedés szempontjából. E tekintetben az állami tulajdonú vállalatok irányítása nem felel meg teljes mértékben a nemzetközi normáknak. Az elmúlt években szakpolitikai intézkedéseket vezettek be az állami szervek pénzügyi felügyeletének javítása érdekében, de a teljes leltár és a rendszeres jelentéstételi kötelezettség hiánya korlátozza az állami tulajdonú vállalatok teljesítményének hatékony nyomon követését és tervezését. Emellett a vállalatirányítási gyakorlatok olyan fontos szempontjai, mint a vezetőtestületek érdemeken alapuló kinevezése, a tulajdonosi politika, a teljesítményalapú irányítás, a pénzügyi teljesítmény átláthatósága és elszámoltathatósága, továbbra sem elégségesek. Ennek fényében aggályok merülnek fel az állami tulajdonú vállalatok által uralt ágazatokban, például a villamosenergia-ágazatban nyújtott szolgáltatások minőségével és árával kapcsolatban.

(25) Ciprusnak a 2022. évi nemzetközi tanulói teljesítménymérés (PISA) keretében elért nagyon gyenge teljesítménye azt mutatja, hogy az alapkészségek (azaz az írni-olvasni tudás, a számolni tudás és a természettudományok) terén mutatkozó alulteljesítés komoly kihívást jelent. A nevelőtestület megfelelő formális képesítése ellenére a tanárok továbbképzése (beleértve a kompetenciaalapú tanítást és a tanulási módszereket is) nem elégséges. 2021-ben a legtöbb tanárjelölt nem teljesítette a kinevezéshez szükséges vizsgát. Az oktatási rendszer nem mérte fel kellőképpen az oktatási forrásokat, és nem igazította a tanulók igényeihez, amire szükség lenne a kulcskompetenciák fejlesztéséhez. A munkaerőpiacon egyre gyakrabban fordul elő a strukturális munkaerőhiány, míg a szakképzési programokban való részvétel továbbra is jelentősen elmarad az uniós átlagtól. A szakképzési programokban való alacsony részvételi arány a kapacitás és a vonzerő korlátaival is összefügg, mivel a szakképzési iskolák többsége városi térségekben található (ami megnehezíti a vidéki térségekben élő diákok számára a beiratkozást), míg a legtöbb diák határozottan a felsőoktatásba való belépést részesíti előnyben. A felnőttkori tanulás csak korlátozott mértékben képes orvosolni ezt a helyzetet, mivel az elmúlt 12 hónapban a tanulásban részt vevő (25–64 éves) felnőttek aránya 2022-ben 28,3 % volt (a 39,5 %-os uniós átlaggal szemben). Ez jelentős csökkenés a 2016. évi 44,8 %-hoz képest, ami aláássa Ciprus gazdasági versenyképességének javítására irányuló potenciálját.

(26) A megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása érdekében tett jelentős lépések ellenére továbbra is jelentős kihívásokkal kell szembenézni. 2022-ben a megújuló energia Ciprus villamosenergia-mixének mindössze 17 %-át tette ki. Ez még mindig jelentősen elmarad attól a céltól, hogy 2030-ra a megújuló energiaforrásokból előállított villamosenergia-termelés 31,5 %-át jelentse, amint azt Ciprus a nemzeti energia- és klímatervének tervezetében jelezte. Mivel Ciprus olyan kőolajtermékekre támaszkodik, amelyeket teljes egészében importálnak, és amelyek energiaszükségletének több mint 80 %-át fedezik, az ország továbbra is kiszolgáltatott a globális energiaárak ingadozásával szemben. A meglévő villamosenergia-hálózat

korszerűsítése és bővítése továbbra is jelentős kihívások elé állítja a megújuló energiaforrások alkalmazását. Ciprus rövid távú villamosenergia-hálózati kapacitása jelentős akadályokkal küzd a megújuló energiaforrások növekedésének befogadása terén, ami ismétlődő hiányokhoz vezet. Ez a jelenség nyilvánvaló a ciprusi energiaügyi szabályozó hatóság hivatalos adatainak vizsgálatakor. 2023. november végéig a ciprusi rendszer összesen 782,57 MW teljesítményű működő megújulóenergia-erőművel rendelkezett (ebből 157,50 MW a szélenergiát, 625,93 MW a fotovoltaikus energiát és 9,15 MW a biomasszát előállító rendszer teljesítménye). Ezzel párhuzamosan a hatóság összesen 2 383 MW-ra adott ki építési engedélyt megújulóenergia-projektekben. Az energiatárolásra vonatkozó átfogó stratégia növelheti a rugalmasságot és az ellátás stabilitását, valamint csökkentheti a hagyományos erőművek működésfokozási és -csökkentési költségeit.

(27) Ciprusnak számos kihívással kell szembenéznie az éghajlatváltozással szembeni reziliencia kezelésére irányuló erőfeszítései során, ilyen például az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás gyenge intézményi kerete, valamint a reziliens mezőgazdaságot támogató fenntartható vízgazdálkodási gyakorlatok hiánya. Az ország éghajlatváltozással szembeni sebezhetősége markáns, és nemzeti alkalmazkodási politikái és intézkedései nincsenek kellőképpen kidolgozva. Cipruson alacsony a csapadékmennyiség és a magas hőmérséklet, ami a legnagyobb vízhiányhoz járul hozzá az EU-ban. Bár a ciprusi mezőgazdasági ágazat részesül az egyre inkább víztakarékos öntözőrendszerek előnyeiből, továbbra is a legmagasabb vízfogyasztási rátával rendelkezik, mivel az elégtelen elosztó- és tárolóhálózatokban jelentős vízkészlet-veszteség figyelhető meg. Ezenkívül a ciprusi mezőgazdasági ágazat már most is küszködik az éghajlatváltozás hatásaival, többek között a talajromlással és az elsivatagosodással, ami a terméshozam csökkenéséhez vezet. A hatékony vízgazdálkodás és -tárolás, valamint a víztakarékos növények alkalmazása kiemelt fontosságúvá válik. Az élőhelyek és ökoszisztémák – különösen a part menti övezetekben – antropogén terhelése súlyosbítja a helyzetet. Az országnak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos aktuális megközelítése továbbra is nagyrészt nem kötelező erejű. Ez az éghajlatváltozás hatásaival szembeni reziliencia és a hosszú távú versenyképesség megerősítése érdekében hatékonyabb intézményi intézkedéseket tesz szükségessé.

(28) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel 2024-ben a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlás végrehajtása érdekében. Ciprus esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az első, második, harmadik és negyedik euroövezeti ajánlás végrehajtásához.

(29) A Bizottság részletes felülvizsgálata és az egyensúlyhiány fennállására vonatkozó következtetése alapján az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlásokat az alábbi 1. ajánlás tükrözi. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikák hozzájárulnak az államadóssághoz és a külső adóssághoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 4. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak az 1. ajánlás kezeléséhez azáltal, hogy csökkentik az energiaimport iránti keresletet, és ezáltal hozzájárulnak a külső egyensúly javításához. Az 1. ajánlás – a (28) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárul az egyensúlyhiány kezeléséhez és az euroövezetre vonatkozó ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Ciprus 2024-ben és 2025-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. Kellő időben nyújtsa be a középtávú költségvetési-strukturális tervet. A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum követelményeinek megfelelően 2025-ben korlátozza a nettó kiadások[20] növekedését olyan mértékűre, amely összhangban van azzal, hogy az államadósság középtávon megalapozottan csökkenő pályára kerül, és az államháztartási hiány megfelel a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaértéknek.

2. Erősítse meg a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásához szükséges igazgatási kapacitást, gyorsítsa fel a beruházásokat, és tartsa fenn a reformok végrehajtásának lendületét. Kezelje a felmerülő késedelmeket, lehetővé téve a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv folyamatos, gyors és hatékony végrehajtását, biztosítva a reformok és beruházások 2026 augusztusáig történő befejezését. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai program végrehajtását. A félidős felülvizsgálat keretében továbbra is összpontosítson az elfogadott prioritásokra, hozzon intézkedéseket az éghajlatváltozással kapcsolatos kockázatok megelőzése és az azokra való felkészülés terén felmerülő igények hatékonyabb kezelése érdekében, figyelembe véve a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezés által a versenyképesség javítására kínált lehetőségeket.

3. Erősítse a gazdaság versenyképességét az állami tulajdonú vállalatok irányításának a nemzetközi normákkal összhangban történő javítására irányuló erőfeszítések felgyorsításával, valamint a képzettségi szintek és az oktatási eredmények további javításával. Erősítse meg a folyamatos tanárképzést, és kezelje a munkaerő-kínálat és -kereslet közötti egyensúlyhiányt a szakképzési programok kapacitásának és vonzerejének további növelése, valamint a felnőttkori tanulás előmozdítása révén.

4. Korszerűsítse és bővítse a hálózatot és a tárolóhelyet a megújuló energiaforrások növekvő arányának kezeléséhez. Javítsa az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó intézkedések végrehajtását az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást szabályozó intézményi keret előmozdítására és a mezőgazdaságban a fenntartható vízgazdálkodási gyakorlatok végrehajtására összpontosítva.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

a Tanács részéről
az elnök

[20] Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontja szerint „nettó kiadások” a következőket nem tartalmazó kormányzati kiadások: kamatkiadások, a diszkrecionális bevételi intézkedések, az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.